

Sekulje v Dolenji vasi

Pozor – žabe na cesti!

Dr. Petra Draškovič

Vajeni smo opozoril "srnjad na cesti", redkokdaj pa pomislimo, da so poleg večjih živali na cesti lahko ogrožene tudi manjše. Takšne so tudi dvoživke, še posebej pa žabe, ki zgodaj spomladi v času mrestenja končajo svoje življenje pod kolesi avtomobilov. To je pogost pojav v času pomladanskih selitev, ko se žabe odpravljajo od prezimovališč k mrestiščem, kjer se razmnožujejo. Je že tako, da imajo dvoživke (*amphibia*) svoj letni življenjski cikel vezan na vodne in kopenske habitate, med njimi pa se selijo po določenih selitvenih poteh in na

poti iz gozda v mlako morajo občasno tudi prečkati cesto. Tistim delom, kjer prihaja do množičnih povozov dvoživk, pravimo črne točke in takih je v Sloveniji že preko tisoč. Ena takih je tudi v Dolenji vasi pri Železnikih. Tomaž Demšar to dobro ve, žabe spremlja že vrsto let in jih tudi skuša ustrezno obvarovati.

Možnosti za varovanje je več. Med najpreprostejše sodijo postavljanje začasnih ograj v času spomladanskih selitev ter prenašanje žab čez cesto. Ograje predstavljajo pravzaprav bariero, da dvoživke ni-

majo dostopa do ceste, istočasno pa se s tem pridobijo podatki o selitvenih poteh, velikosti populacije, številu vrst, o tem, kje so zgoščitve vzdolž določene poti ... Vsi ti podatki so pomembni za dolgoročno planiranje in trajne ukrepe, kot sta na primer tudi izgradnja podhodov za dvoživke ali postavitve stalnih varovalnih ograj.

Pri nas se reševanja problematike dvoživk in cest lotevajo interdisciplinarno, predvsem pa ob sodelovanju ljudi iz različnih sektorjev: Ministrstva za promet, Direkcije RS za ceste, Ministrstva za okolje in prostor, Agencije RS za okolje, regionalnih Zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine, občin, nevladnih organizacij in strokovnjakov z različnih področij delovanja (biologov, načrtovalcev, gradbenikov ...). Ob tem pa sodelujejo tudi številni prostovoljci. Table, opozorilni in preventivni ukrepi, izobraževanja in obveščanja sicer še niso končne rešitve, so pa delček v mozaiku ozaveščanja o tovrstni problematiki.

V Dolenji vasi mrestijo predvsem sekulje, to so rjave žabe. So srednje velike, od 4,5 do 9 cm, imajo značilno zaočesno masko. Med rjavimi žabami imajo sekulje najkrajše zadnje noge. Med osebki je velika variabilnost v obarvanju. Hrbet je lahko sivo rjave, rdečkaste, olivno zelene do rumenkaste barve, posut s temnejšimi madeži in lisami. Trehub je mlečno bel do rumenkast, celo oranžen z marmornimi lisami in pikami. Pike imajo samičke rdečkaste, samci pa sive. Spolna dvoličnost je izrazitejša v času parjenja, tedaj so namreč izrazitejše obarvane. Samci imajo modrikasto grivo, so nekoliko manjši in lažji od samic, a imajo močnejše sprednje okončine. Oglašajo se le samci, ki imajo na dnu ustne votline parna notranja zvočna mehurja.

Sekulja večino leta preživi na kopnem, kjer se skriva pod kamni, odpadlim listjem, koreninami, trhlimi ostanki dreves in med gosto vegetacijo. To so pogosto hladni, senčni gozdovi in gozdni robovi ali pa gosta vegetacija na barjih in močvirnih travnikih. Mrestišča, ki so pogosto osončena, so bodisi mlake, jezera, močvirja ali pa počasi tekoče vode, npr. izviri ali naravne zaježitve potokov. Med kopenskimi in vodnimi bivališči se sekulje selijo do dva kilometra daleč in pogosto množično. V vodnih bivališčih se odrasli osebki, ki spolno dozori med drugim in četrtem letom starosti, zadržujejo v času razmnoževanja, tj. od februarja do aprila, seveda pa je to močno odvisno od dejanskih razmer v okolju, zlasti od snega in temperature. Na mrestišča običajno nekaj dni prej pridejo samci, ki nato z grulečim razpotegnjenim oglašanjem privabljajo samice. Po odlaganju mresta v vodi poteče razvoj od jajc do preobrazbe, nato pa mladi osebki vodno okolje zapustijo. Za mrest sekulj je značilno, da je mehek, sveža jajca v njem pa prosojna.

Mladi osebki so aktivni predvsem podnevi, odrasli pa tudi ponoči. Tako odrasli kot mladi osebki se prehranjujejo s številnimi nevretenčarji, paglavci pa jedo večinoma odmrle rastlinske in živalske delce. Sekulje na kopnem prezimujejo posamično, na dnu vodnih habitatov lahko skupaj prezimuje večje število osebkov – tudi nekaj tisoč. Običajno pa v vodah, v katerih se mrestijo, ne prezimujejo.

Ko boste naslednje leto na cestah ob vlažnih in toplih pomladnih nočeh vozili kje po Dolenji vasi, le pomislite na sekulje in na njihov krog življenja. Tudi z vašo opreznostjo in pomočjo so lahko poletne noči, v katerih se prijetno razlegajo žabji koncerti, veliko lepše!

Tomaž Demšar. Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar

Foto: Aleksander Čufar